

Hur upptäcker BUP våld i nära relationer?

Förekomst och behandlares erfarenheter av att identifiera våldet

Ole Hultmann

Beställ hela boken på www.allmannabarnhuset.se

Stiftelsen
Allmänna Barnhuset

2013

Förord

Den här boken vill förmedla vikten av att våga se och bemöta det potentiella våld som barn och ungdomar kan vara utsatta för. Det gäller både det våld ett barn kan bevittna samt egen våldsutsatthet.

Det har visat sig att det ofta varit en brist bland oss som möter dessa barn att vi inte undersökt förekomst av våldsutsatthet om det inte varit direkt uppenbart. Dessutom vet vi idag genom forskning att båda formerna av våld kan få betydande negativa följder samt öka symptombelastningen.

Tveksamheten i att fråga om våldsutsatthet ligger ofta hos oss professionella. Vi kan lätt tro att det blir för svårt för barnet eller ungdomen att svara på, men det kan snarare vara en lättnad för dem att bli tillfrågade.

Genom att få en öppen och rak fråga om möjligt upplevt våld, så visar vi professionella att våldet går att tala om, genom att tala om våldet kan det bli möjligt att hjälpa samt göra det möjligt att få ett slut på det.

Det är ett viktigt och betydelsefullt arbete Ole Hultmann har tagit sig an genom att undersöka professionellas möjligheter att upptäcka barn och ungdomars våldsutsatthet. Han visar både att våld förekommer samt att det är möjligt att upptäcka genom att våga fråga. Jag hoppas och tror att den här boken ska komma till stor nytta.

Linköping 9 april 2013

Doris Nilsson
Docent i psykologi
Linköpings Universitet

Författarpresentation

Ole Hultmann, leg. psykolog, leg. psykoterapeut och doktorand vid Psykologiska institutionen, Göteborgs universitet. Han har sedan 1989 arbetat inom barn- och ungdomspsykiatri i Göteborg och varit medarbetare i BUPs flyktingbarnteam sedan 2008. För närvarande leder han en studie inom BUPs öppenvård i Göteborg; Kartläggning och behandling inom BUP av barn som upplevt våld i sin familj – en randomiserad kontrollerad studie.

Presentation av studien

I rapporten presenteras två studier som är de första i en mera omfattande behandlingsstudie som bedrivs på BUP Gamlestaden i Göteborg, med titeln "Kartläggning och behandling inom barn- och ungdomspsykiatri av barn som upplevt våld i sin familj". Detta forskningsprojekt startades 2010 och är ett led i regeringens satsning på stöd och behandling för barn och familjer som utsätts för våld. Målet är att utvärdera och införa behandlingsmetoder för barn som upplevt familjevåld. Behandlingsmetoderna som studeras är traumafokuserad kognitiv beteendeterapi (TF-KBT) och den ordinarie behandlingen på mottagningen. Huvudansvarig för behandlingsstudien är professor Anders Broberg, Psykologiska institutionen och forskningsledare är Ole Hultmann. Behandlingsstudien har fått ekonomiskt stöd bl.a. av Brottsoffermyndigheten, Stiftelsen Allmänna Barnhuset, Forskningsrådet för Arbetsliv och Socialvetenskap (FAS) och Majblommans Riksförbund. Deltagare inkluderas 2012-13 och resultatet avrapporteras därefter i svenska och internationella publikationer.

Sammanfattning

I rapporten sammanfattas två delstudier om upptäckt av barns våldsutsatthet när de får kontakt med barn- och ungdomspsykiatri. Studierna har gjorts inom ramen för forskningsprojektet Kartläggning och behandling inom BUP av barn som upplever våld i sin familj. Syftet med de två studierna var dels att undersöka förekomsten av våld mot mammor i nära relationer bland de som med sina barn söker sig till barn- och ungdomspsykiatri (BUP), dels att undersöka behandlarnas erfarenheter med att identifiera våld genom ett standardiserat frågeformulär.

I studie I undersöktes förekomsten av våld mot mammor i nära relationer. Behandlare uppmanades under ett kalenderår att rutinemässigt vid nybesök muntligt fråga mamman till patienten om hon varit utsatt för våld i en nuvarande eller tidigare relation. Av 308 tillfrågade mammor svarade 21 % ja på frågan. Rutinfrågan ställdes dock inte i 30 % av ärendena. I studie II intervjuades fjorton behandlare om deras erfarenheter av att vid nybesök skriftligt fråga om våld i nära relationer. Behandlare intervjuades om hur de uppfattade användandet av ett standardiserat frågeformulär till båda föräldrarna. I synnerhet intervjuades behandlarna om ärenden där svårigheter med användandet av formuläret hade förekommit. För att införa en skriftlig rutin om förekomst av våld i nära relationer vid nybesök inom BUP behövs både tid och ett organisatoriskt stöd.

Det finns ofta en tveksamhet hos oss som professionella att fråga barn och ungdomar om deras våldsutsatthet. Vi kan lätt tro att det blir för svårt för barnet eller ungdomen att svara, men det kan snarare vara en lättnad för dem att bli tillfrågade. Genom att få en öppen och rak fråga om möjligt upplevt våld, så visar vi professionella att våldet går att tala om, genom att tala om våldet kan det bli möjligt att hjälpa samt göra det möjligt att få ett slut på det.

Vi hoppas att rapporten kommer att inspirera till ett utvecklingsarbete inom barn- och ungdomspsykiatri, men även att andra verksamheter kan ta del av resultatet och inspireras och bli bättre på att våga fråga barn och ungdomar om våldsutsatthet.

Ett urval av de viktigaste lärdomarna av arbetet på BUP Gamlestaden med våldsutsatta barn

- Det är viktigt att BUP inte skuldbelägger föräldrar för att deras barn har psykiska problem. Men detta får inte leda till att man avstår från att undersöka eventuell förekomst av allvarliga livshändelser som kan ha stor betydelse såväl som bidragande orsak till barnets problem, som för hur behandlingen bör läggas upp.
- Bakom flera av de diagnoser som barn får inom BUP kan dölja sig förfärliga livshistorier av våld i olika former. BUP måste bli bättre på att upptäcka och behandla effekterna av dessa negativa barndomsupplevelser.
- En rutinmässig kartläggning med ett strukturerat frågeformulär ökar möjligheten att upptäcka våld, avslöjar eventuella svårigheter för behandlare att hantera frågan och ger så småningom tillförlitlig statistik på hur vanligt våld i nära relationer är bland familjer som söker BUP. Enhetschefer bör initiera en sådan rutinmässig kartläggning. Liknande uppmaning kan riktas till socialtjänsten.

Allmänna Barnhuset är en statlig stiftelse med uppdrag att stödja metod- och kunskapsutveckling i arbetet med barn och ungdomar i utsatta livssituationer. Barnhuset ger anslag till socialt inriktad barn- och ungdomsforskning, driver egna utvecklingsprojekt, anordnar konferenser och seminarier för att sprida kunskap samt ger ut böcker i aktuella frågor.

Böcker och rapporter kan beställas från www.allmannabarnhuset.se